

I 1968 forlod rigsarkivar dr. phil. Johan Hvidtfeldt styrelsen for Dansk historisk Fællesforening efter 22 års uafbrudt medlemskab, heraf 4 år som sekretær og ikke mindre end 16 år – fra 1950 til 1966 – som foreningens formand. Hans virksomhed i foreningen rækker endog endnu længere tilbage i tiden. Fra slutningen af 1930'erne deltog han som ung arkivar i Aabenraa livligt i debatterne på de årlige repræsentantmøder, og et foredrag om samarbejdet mellem rigs-historien og lokalhistorien, som han holdt på årsmødet i 1942, peger på mange måder frem mod den indsats, han siden kom til at øve i foreningen.

Johan Hvidtfeldts formandstid kendetegnedes af en næsten eksplosionsagtig vækst i snart sagt alle grene af Dansk historisk Fællesforenings arbejdsområde. Mest markant måske inden for publikationsvirksomheden. Den store Håndbog for danske Lokalhistorikere, som foreningen udgav 1952–56, er både i sit oplæg og i gennemførelsen Johan Hvidtfeldts værk. Han påtog sig det slid-somme og utaknemmelige hverv som redaktør af håndbogen, skrev selv talrige artikler i den og forsynede værket med en kyndig indledning. Håndbog for danske Lokalhistorikere er foreningens hidtil største bog og uden al tvivl også den nyttigste – et glimrende hjælpemiddel for enhver, der beskæftiger sig med historisk forskning i Danmark. Siden fulgte en lang række andre udgivelser, bl. a. genoptrykket af Bauers Calender, det biografiske værk Danske Historikere og frem for alt den løbende serie af små historiske håndbøger, der har vundet bemærkelsesværdig stor udbredelse.

Johan Hvidtfeldt har altid været stærkt optaget af det folkelige historiske arbejde. Han har deltaget aktivt i den vigtige oplysningsvirksomhed, der foregår rundt om i de lokalhistoriske foreninger, både som foredragsholder, kursusleder og skribent. Han har virket for en højnelse af årbøgernes kvalitet, bl. a. ved gennemførelse af en konsulentordning, han har hjulpet de økonomisk svagt funderede foreninger til større statstilskud, og han har kæmpet for oprettelsen af det lokalhistoriske institut, som nu synes at skulle blive en realitet.

Alt dette er, som Johan Hvidtfeldt selv udtrykker det, »kun fritidsarbejde«. Men hans indsats inden for arkivvæsenet – først som landsarkivar og siden som rigsarkivar – har været så omfattende, at det er svært at forstå, hvorledes der overhovedet er blevet tid til noget som helst andet. Alligevel har han ydet

en stor og vægtig videnskabelig produktion, foretaget omfattende indsamlinger og udgivelser af arkivmateriale og bestredet talrige tillidsposter både inden og uden for faget. Næppe nogen anden dansk historiker har i vor tid taget en så stor arbejdsbyrde på sig.

Johan Hvidtfeldt har kunnet gøre det, fordi han er et overskudsmenneske med vældige ressourcer. Han er ikke alene ideernes mand, men ejer også den energi og indlevelsessevne der må til, når ideerne skal føres ud i livet. Hver sag, som Johan Hvidtfeldt tager op, bliver for ham en hjertesag, og meget er lykkedes for ham, fordi han er ukuelig optimist. Udbygningen af Dansk historisk Fællesforenings forlagsvirksomhed var en dristig disposition, som må have givet foreningens skiftende kasserere søvnløse nætter. Men tiden har vist, at Johan Hvidtfeldt også her tænkte klart og handlede rigtigt.

I en sammenslutning af foreninger og institutioner kan enkeltpersoner ikke være medlemmer. Men i dyb taknemmelighed for en indsats, der har været skelsættende for Dansk historisk Fællesforening, vedtog repræsentanterne på årsmødet 1968 med akklamation at udnævne rigsarkivar dr. phil. Johan Hvidtfeldt til foreningens æresmedlem.

Olaf Olsen